

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра міжнародного приватного, комерційного та цивільного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. 6 від «07» 02 2020 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ
ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН /
METHODOLOGICAL BASES OF DISCIPLINES
TEACHING**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	доктор філософії	/	PhD
галузь знань	08 Право	/	Law
спеціальність	081 Право	/	Law

Київ 2020

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародного приватного, комерційного та цивільного права від 24 лютого 2020 р., протокол № 6

Рецензенти: Гончарова Ю.А., к.ю.н., декан факультету міжнародної торгівлі і права
Гуржій Т.О., д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права

**МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ
ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН /
METHODOLOGICAL BASES OF DISCIPLINES
TEACHING**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
COURSE OUTLINE**

освітній ступінь	доктор філософії	/	PhD
галузь знань	08 Право	/	Law
спеціальність	081 Право	/	Law

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні (семінарські) заняття / МК	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Методичні основи підготовки і проведення лекційних занять з юридичних дисциплін		2	2	9	УО, ТПЗ, ПС
Тема 2. Методика підготовки і проведення семінарських (практичних) занять з юридичних дисциплін		2	2	9	УО, ТПЗ, ПС, ТТ
Тема 3. Методичні основи організації і керівництва самостійною роботою студентів		2	2	8	УО, ТПС
Тема 4. Методичні основи проблемного викладання юридичних дисциплін		4	2	10	УО, ТПЗ, ПС, ТТ
Тема 5. Методи і засоби викладання юридичних дисциплін		2	2	10	УО, ТПЗ
Тема 6. Контроль знань студентів у закладі вищої освіти		2	1	8	УО, ТПЗ, ПС
Тема 7. Професійна культура викладача юридичних дисциплін		2	1	8	ТПЗ, ПС, КТ
Разом	90/3	16	12	62	
Підсумковий контроль – залік					

Умовні скорочення:

- УО – усне опитування
 ПС – проблемні ситуації
 ТПЗ – творчо-пошукові завдання
 ТТ – тренувальне тестування
 КТ – контрольне тестування

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ), САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час (год.)
1	2	3
Тема 1. Методичні основи підготовки і проведення лекційних занять з юридичних дисциплін		
Знати методичні аспекти підготовки і проведення лекційних занять з юридичних дисциплін. Вміти розробляти структуру лекційного заняття, визначати обсяг навчального матеріалу; проводити лекцію з дотриманням відповідних структурних компонентів.	Лекційне заняття	13
	<u>План лекції:</u> 1. Роль лекції у навчальному процесі вищого закладу освіти. 2. Методика підготовки до лекційного заняття з юридичних дисциплін. 3. Методичні особливості проведення лекцій з юридичних дисциплін. Список рекомендованих джерел <u>Основний:</u> 1, 4, 5 <u>Додатковий:</u> 4, 10, 13, 17, 20	
	Самостійна робота	
	<u>Завдання для самостійної роботи студентів:</u> 1. Підготувати методичні рекомендації «Алгоритм підготовки до лекційного заняття». 2. Підготувати план-конспект лекційного заняття (з будь-якої галузі права). 3. Підготувати методичні поради щодо інструментів для реалізації функцій лекції. 4. Опрацювати проблемні ситуації та визначити шляхи їх вирішення.	
	Практичне заняття	
	<u>Запитання для обговорення:</u> 1. Методика підготовки і проведення лекцій з юридичних дисциплін в системі вищої освіти. 2. Основні вимоги і методичні прийоми підготовки до лекції. 3. Класифікація лекційних занять. 4. Основні структурні компоненти лекції.	

Тема 2. Методика підготовки і проведення семінарських (практичних) занять з юридичних дисциплін

Знати методичні основи підготовки і проведення семінарських (практичних) занять з юридичних дисциплін. Вміти розробляти план проведення семінарських (практичних) занять; визначати цілі та підбирати методи і прийоми роботи.	Лекційне заняття <u>План лекції:</u> 1. Семінар (практичне заняття) як форма навчального процесу. 2. Види семінарських (практичних) занять. 3. Підготовка до семінарського заняття з юридичних дисциплін. 4. Методичні основи проведення семінарських занять з юридичних дисциплін. Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 1, 3, 4 <i>Додатковий:</i> 4, 9, 13, 15, 16, 20	13
	Самостійна робота <u>Завдання для самостійної роботи студентів:</u> 1. Підготувати план-конспект семінарського (практичного) заняття з будь-якої галузі права. 2. Підготувати методичні рекомендації «Алгоритм підготовки до семінарського (практичного) заняття». 3. Розробити бланк спостереження та таблицю спостереження на семінарському (практичному) занятті. 4. Опрацювати проблемні ситуації та визначити шляхи їх вирішення.	
	Практичне заняття <u>Запитання для обговорення:</u> 1. Методичні підходи щодо підготовки до семінарських (практичних) занять. 2. Обрання видів робіт на семінарському (практичному) занятті залежно від теми заняття. 3. Основні види семінарських (практичних) занять. 4. Методичні основи проведення семінарських (практичних) занять. 5. Формування фахових компетентностей студентів на семінарських (практичних) заняттях.	

Тема 3. Методичні основи організації і керівництва самостійною роботою студентів

Знати методику організації і керівництва самостійною роботою студентів. Вміти планувати та організувати самостійну роботу студентів; розробляти завдання для самостійної роботи студентів та здійснювати керівництво процесом виконання.	Лекційне заняття <u>План лекції:</u> 1. Організація самостійної роботи студентів. 2. Педагогічні умови самоорганізації навчального простору студентів. 3. Методичні основи керівництва самостійною роботою студентів. 4. Методика роботи над текстом нормативно-правових актів, а також навчальної і наукової літератури. Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 1, 4, 5 <i>Додатковий:</i> 5, 11, 13, 14, 20	12
	Самостійна робота <u>Завдання для самостійної роботи студентів:</u> 1. Підготувати доповідь на тему: «Особливості розвитку критичного мислення студентів». 2. Скласти методичні рекомендації для студентів щодо самостійного опрацювання законодавчих джерел. 3. Підготувати Картку самостійної роботи для студентів з будь-якої теми. 4. Розробити організаційно-методичну модель самоорганізації навчальної діяльності студентів.	
	Практичне заняття <u>Запитання для обговорення:</u> 1. Роль самостійної роботи при оволодінні юридичними знаннями. 2. Основні види самостійної роботи студентів. 3. Особливості керівництва самостійною роботою студентів. 4. Індивідуальне та групове консультування студентів. 5. Формування загальних та фахових компетентностей студентів під час виконання завдань для самопідготовки.	

Тема 4. Методичні основи проблемного викладання юридичних дисциплін

Знати основні методичні засади проблемного викладання юридичних дисциплін. Вміти розробляти і формулювати проблемні питання, ділові ігри, судові дебати; застосовувати проблемні методи і форми роботи на лекційних та семінарських (практичних) заняттях.	Лекційне заняття <u>План лекції:</u> 1. Теоретичні основи активного (проблемного) навчання.2. Основні методи проблемного навчання.3. Педагогічні умови проблемного навчання.4. Форми і методи активізації лекційних занять.5. Методи активізації семінарських (практичних) занять. Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 3 – 5 <i>Додатковий:</i> 1, 4, 10, 12, 13, 20	16
	Самостійна робота <u>Завдання для самостійної роботи студентів:</u> 1. Розробити ситуації-оцінки, ситуації-вправи та ситуації-проблеми з будь-якої галузі права.2. Підготувати сценарій проведення ділової гри (здобувачі самостійно обирають тему та галузь права).3. Підготувати доповідь на тему: «Методичні особливості підготовки дослідно-аналітичних завдань для студентів початкових та старших курсів».4. Розробити схему педагогічного аналізу лекційного заняття.	
	Практичне заняття <u>Запитання для обговорення:</u> 1. Методичні основи організації і проведення проблемної лекції.2. Види проблемних лекцій та методика їх проведення.3. Методичні основи розробки і проведення семінарських (практичних) занять з використанням проблемного інструментарію.4. Проблемні методи і прийоми роботи.5. Особливості розробки і проведення ділових ігор та судових дебатів.	

Тема 5. Методи і засоби викладання юридичних дисциплін		
Знати методи, прийоми і засоби викладання юридичних дисциплін. Вміти визначати ефективність використання методів і прийомів навчання; використовувати різні методи і прийоми під час проведення лекційних та семінарських (практичних) занять.	Лекційне заняття <u>План лекції:</u> 1. Поняття і класифікація методів навчання. 2. Психолого-педагогічні підходи до процесу викладання юридичних дисциплін. 3. Поняття та система дидактичних засобів навчання. 4. Основні вербальні методи навчання та методика їх використання. Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 4, 5 <i>Додатковий:</i> 4, 8, 10, 12, 13, 20	14
	Самостійна робота <u>Завдання для самостійної роботи студентів:</u> 1. Підготувати доповідь на тему: «Проблемні питання дидактики щодо формування єдиної класифікації методів навчання». 2. Провести порівняльний аналіз практичних методів навчання юридичних дисциплін. 3. Підготувати методичні рекомендації «Алгоритм розробки та використання частково-пошукових та дослідницьких методів навчання». 4. Розробити правові казуси (здобувачі самостійно обирають тему та галузь права). 5. Опрацювати проблемні ситуації та визначити шляхи їх вирішення.	
	Практичне заняття <u>Запитання для обговорення:</u> 1. Поняття та сутність методу та прийому навчання (учіння). 2. Класифікація методів навчання за джерелом отримання знань. 3. Баланс вербальних і наочних методів навчання при викладанні юридичних дисциплін. 4. Засоби навчання та їх класифікація.	
Тема 6. Контроль знань студентів у закладі вищої освіти		
Знати методичні підходи до контролю знань студентів	Лекційне заняття <u>План лекції:</u> 1. Основні дидактичні завдання контролю знань студентів. 2. Методика організації і проведення контролю знань студентів. 3. Форми контролю: поняття та види.	

з юридичних дисциплін. Вміти використовувати різні методи контролю знань студентів; формувати завдання для контролю знань; здійснювати керівництво поточним і підсумковим контролем знань.	4. Методи контролю знань студентів з юридичних дисциплін. Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 2 – 4 <i>Додатковий:</i> 2, 13, 18, 20, 21 Самостійна робота <u>Завдання для самостійної роботи студентів:</u> 1. Підготувати доповідь на тему «Проблемні питання реалізації функцій контролю». 2. Підготувати методичні поради щодо підбору методів контролю знань студентів з юридичних дисциплін. 3. Розробити прості, складні та комбіновані тестові завдання (здобувачі самостійно обирають тему та галузь права). 4. Підготувати доповідь «Методичні аспекти проведення усного і письмового екзамену з юридичних дисциплін». 5. Опрацювати проблемні ситуації та визначити шляхи їх вирішення. Практичне заняття <u>Запитання для обговорення:</u> 1. Функції та принципи контролю знань студентів з юридичних дисциплін. 2. Методичні аспекти організації контролю знань студентів. 3. Дидактичні форми і методи контролю знань студентів. 4. Особливості оцінювання індивідуальної роботи студента на практичних (семінарських) заняттях.	12
Тема 7. Професійна культура викладача юридичних дисциплін		
Знати суть і структуру професійної культури викладача юридичних дисциплін Вміти визначити методичну систему	Лекційне заняття <u>План лекції:</u> 1. Зміст професійної культури викладача юридичних дисциплін. 2. Професійне становлення та розвиток викладача юридичних дисциплін. 3. Система підготовки та підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу вищих закладів освіти. 4. Творчість викладача в організації і проведенні занять зі студентами. Список рекомендованих джерел <i>Основний:</i> 4, 5 <i>Додатковий:</i> 3, 6, 8, 19 – 21	

розвитку професійної культури викладача-правника; розробляти систему самоосвіти викладача.	Самостійна робота	12
	<u>Завдання для самостійної роботи студентів:</u> 1. Підготувати доповідь на тему: «Актуальні проблеми формування і розвитку професійної культури викладача-правника». 2. Підготувати схему «Структура методичної системи розвитку професійної культури викладача вищого закладу освіти». 3. Розробити методичну модель самоосвітньої діяльності викладача-правника. 4. Розробити критерії, показники та рівні розвиненості професійної культури викладача юридичних дисциплін.	
	Практичне заняття	
	<u>Запитання для обговорення:</u> 1. Суть і структура професійної культури викладача юридичних дисциплін. 2. Методичні підходи до розвитку професійної культури викладача-правника. 3. Педагогічні умови формування професійної культури викладача. 4. Зміст творчості у науково-дослідній роботі викладача.	
	Участь у конференціях, круглих столах	
	Разом	90

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Калашнікова Л.М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
2. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
3. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 200 с.
4. Можайкіна О.С. Методичні основи викладання юридичних дисциплін у вищих навчальних закладах: Навчальний посібник. Луцьк: СПД Гадяк Ж.В., друкарня «Волиньполіграф», 2012. 174 с.
5. Чужикова В.Г. Методика викладання права: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2009. 425 с.

Додатковий

1. Артикуца Н.В. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті. URL: http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/2424/1/Artikutsa_Inov.pdf.
2. Браткова О. Структурно-функціональна модель процесу формування готовності майбутніх юристів до професійної діяльності. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2019. №27. С.16 – 22.
3. Борейчук А. Змістовно-структурні особливості інструментальних компетентностей майбутніх юристів. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. 2016. Вип. 9 (3). С.26 – 29.
4. Владимірова В.І. Інноваційні технології в системі підготовки майбутніх юристів. *Наукові записки. Серія: Право*. 2018. Вип.5. С.15 – 21.
5. Грицюк Л.К., Сірук М.В. Організація самостійної роботи студентів у навчальному процесі вищого навчального закладу. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2011, №17. С.9 – 14.
6. Зайченко І., Теслюк В., Каленський А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: Підручник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.
7. Зошій І.В. Формування професійної компетентності майбутніх юристів. *Молодий вчений*. 2018. №3 (55). С.487 – 492.
8. Калита О., Скуратівська Г. Комуникативні параметри вербальних і невербальних засобів у професійному спілкуванні майбутніх юристів. *Українське мовознавство*. 2015. №45/1. С.134 – 143.
9. Каплінський В.В. Сучасні вимоги до практичних занять у вищій школі як провідної форми формування загальнопедагогічної компетентності майбутнього вчителя. *Міжнародний науковий вісник: збірник наукових статей за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Науковий парк як*

- універсальна регіональна структура інноваційної діяльності» (Ужгород-Кошице, 03.03.2016 р.). Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2016. Вип. 1 (12). С.173 – 182.
10. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України. *Вища освіта України*. 2015. №4. С.45 – 53.
11. Кучерявий А.О. Управління самостійною навчальною діяльністю майбутніх юристів: монографія. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2014. 344 с.
12. Моца А.А. Інноваційні технології навчання у вищій юридичній освіті України: роль та значення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2016. Вип. 37 (1). С.30 – 37.
13. Немченко С.Г. Педагогіка вищої школи: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Донецьк: ЛАНДОН-ХХІ, 2014. 534 с.
14. Поясок Т., Беспарточна О., Скрипник В. Професійна підготовка майбутніх правознавців в умовах дистанційного навчання. *Наука і освіта*. 2018. №2. С.34 – 42.
15. Ремех Т.О. Практичні заняття з правознавства: методичний аспект. *Український педагогічний журнал*. 2016. №4. С.43 – 51.
16. Рябовол Л., Гриценко В., Сокурєнко О. Методична система коучинг-навчання юридичних дисциплін у вищій школі. *Наука і освіта*. 2018. №2. С.16 – 26.
17. Селєзньова О.М. Лекція як одна з форм занять навчальної дисципліни «Інформаційне право». *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип.30. С.72 – 75.
18. Тарасенко М.І. Місце і значення контролю як мотивація до успішного навчання студентів у ЗВО. *Молодий вчений*. 2019. №6 (70). С.352 – 355.
19. Циганій С.О. Модель формування культури професійно-правового спілкування в майбутніх юристів у процесі фахової підготовки. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*. 2016. Вип.15. С.124 – 131.
20. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2014. 454 с.
21. Яворська Г.Х. Методика формування базових компетентностей майбутніх правознавців. *Наука і освіта*. 2016. №4. С.84 – 89.